

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
N. EMILIOU

представено на 6 юли 2023 година¹

Дело C-147/22

Központi Nyomozó Főügyészség

встъпили страни:

Terhelt5

(Преюдициално запитване, отправено от Fővárosi Törvényszék (Градски съд Будапеща, Унгария)

„Преюдициално запитване — Харта на основните права на Европейския съюз — Член 50 — Конвенция за прилагане на Споразумението от Шенген — Член 54 — Принцип *ne bis in idem* — Прекратяване на производството — Прокурорско постановление — Преценка по същество — Задълбочено разследване — Проверка на доказателствата“

I. Въведение

1. Принципът *ne bis in idem*, който най-общо забранява кумулирането на наказателни производства и санкции за едно и също деяние и срещу едно и също лице, е закрепен по-специално в член 50 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“) и в член 54 от Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници (наричана по-нататък „КПСШ“)².

2. В практиката си Съдът уточнява, че прокурорски постановления за прекратяване на производства, постановени във фазата на разследването, също могат да задействат принципа *ne bis in idem*, но само ако са приети след преценка на делото по същество, която е резултат от задълбочено разследване³. В настоящия случай запитващата юрисдикция иска от Съда по-специално да поясни критериите, въз основа на които дадено разследване следва да се счита за „задълбочено“ по смисъла на принципа *ne bis in idem*.

¹ Език на оригиналния текст: английски.

² ОВ L 239, 2000 г., стр. 19; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 1, стр. 183.

³ Вж. по-долу точка 34 от настоящото заключение.

II. Правна уредба

A. Правото на Съюза

3. Член 54 от КПСШ, който се намира в глава 3 от нея, наречена „Прилагане на принципа *ne bis in idem*“, гласи:

„Лице, което е осъдено в една договаряща страна, не може да бъде преследвано за същите деяния в друга договаряща страна, при условие че когато лицето е осъдено, санкцията е изпълнена или е в процес на изпълнение, или не може да се изпълни по силата на законите в договарящата страна, в която е произнесена“.

Б. Унгарската правна уредба

4. Член XXVIII, параграф 6 от Magyarország Alaptörvénye (унгарски Основен закон) предвижда, че извън хипотезите на предвидените в закона извънредни способности за контрол никое лице не може да бъде преследвано или наказвано за престъпление, за което е било оправдано или осъдено с влязла в сила присъда съгласно законодателството на Унгария или поради приложимостта на международен договор или на акт на Европейския съюз съгласно законодателството на друга държава.

5. Съгласно параграф 4, алинея 3 от a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. Törvény (Закон XC от 2017 г. за приемане на Наказателно-процесуалния кодекс, наричан по-нататък „Наказателно-процесуалният кодекс“) не се образува наказателно производство, а образуваното се прекратява, когато за извършеното от дееца деяние има влязла в сила присъда, като това не засяга възможността за провеждането на производства за извънреден контрол или определени специални производства. От своя страна алинея 7 от същия параграф предвижда, че не се образува наказателно производство, а образуваното се прекратява, когато за извършеното от дееца деяние има влязла в сила присъда в държава — членка на Европейския съюз, или когато във връзка с това деяние в държава членка е постановен акт по същество, който съгласно правото на тази държава е пречка във връзка със същото деяние както да се образува ново наказателно производство, така и да се възобновява наказателното производство *служебно* или чрез редовен способ за контрол.

В. Австрийското право

6. Член 190 от Strafprozessordnung (Наказателно-процесуален кодекс, наричан по-нататък „StPO“), озаглавен „Прекратяване на процедурата по разследване“, гласи:

„Прокуратурата трябва да сложи край на наказателното производство и да прекрати процедурата по разследване, когато:

1. деянието, на което се основава разследването, не е наказуемо по закон или продължаването на наказателното преследване на обвиняемия би било незаконно по правни съображения, или
2. липсва реално основание за продължаване на производството срещу обвиняемия“.

7. Член 193 от СтПО, озаглавен „Допълнително производство“, гласи:

„1) След приключване на производството срещу обвиняемия не може да се провежда допълнително разследване; ако е необходимо, прокуратурата разпорежда освобождаването на обвиняемия. Ако обаче решението относно продължаването на производството изисква определени действия по разследване или събиране на доказателства, прокуратурата може периодично да ги извършва или да разпреди извършването им.

2) Прокуратурата може да разпреди възобновяване на наказателно преследване, което е прекратено по реда на параграф 190 или 191, доколкото наказателното производство във връзка с престъплението не е погасено по давност, и ако:

1. обвиняемият не е бил разпитван във връзка с това престъпление [...] и не му е било наложено ограничение в това отношение, или
2. настъпят или бъдат разкрити нови обстоятелства или доказателства, които самостоятелно или в съчетание с други събрани по делото доказателства дават основание обвиняемият да бъде осъден [...]

[...]“.

III. Фактите, главното производство и преюдициалните въпроси

8. На 22 август 2012 г. Zentrale Staatsanwaltschaft zur Verfolgung von Wirtschaftsstrafsachen und Korruption (Централна прокуратура за преследване на икономически престъпления и корупция, Австрия, наричана по-нататък „WKStA“) започва наказателно разследване срещу унгарски гражданин (наричан по-нататък „обвиняем № 5“) за предполагаем подкуп и срещу двама други обвиняеми за предполагаемо пране на пари, длъжностно присвояване и корупция.

9. Разследванията се отнасят до събития, настъпили между 2005 г. и 2010 г., свързани с предполагаеми подкупи на длъжностни лица посредством няколко дружества, установени в различни държави членки, с цел да се повлияе на решението по процедура за възлагане на обществена поръчка за доставка на нови влакове за две линии на метрото в Будапеща, Унгария. Става въпрос за преводи в общ размер на няколко милиона евро като заплащане за консултантски услуги, за които се подозира, че никога не са предоставяни.

10. Има подозрение, че за да спечели тази обществена поръчка, обвиняем № 5 — за когото се твърди, че е знаел за истинската цел и фиктивния характер на договорите за консултантски услуги — е обещал да предостави незаконна облага, за да подкупи лицето или лицата, които са били в положение да повлияят върху лицата, компетентни да вземат решение относно тази поръчка. По-конкретно се предполага, че между 5 април 2007 г. и 8 февруари 2010 г. обвиняем № 5 е извършил няколко плащания от името на дружество на обща стойност над 7 000 000 евро на длъжностни лица, които са извършители на престъплението пасивен подкуп и които остават неизвестни.

11. Подозренията относно обвиняем № 5 се основават на следствени данни, предоставени по искане за правно сътрудничество, подадено от британската Служба за борба с тежките измами (Serious Fraud Office, Обединено кралство), както и на информация за банкови сметки и разпит на двамата разследвани австрийски граждани.

12. Обвиняем № 5 не е бил разпитан като подследствен в рамките на разследването на WKStA, тъй като предприетото от WKStA на 26 май 2014 г. следствено действие за установяване на местонахождението му — което може да се квалифицира като мярка за процесуална принуда по смисъла на член 193, параграф 2 от StPO — се оказва неуспешно.

13. С постановление от 3 ноември 2014 г. WKStA прекратява досъдебното разследване поради липса на доказателства. Впоследствие WKStA многократно преразглежда положението, но всеки път установява, че не са налице условията за възобновяване на разследването и за образуване на съдебно производство съгласно националното право. По-специално прокуратурата счита, че предполагаемите корупционни действия на обвиняем № 5 са погасени по давност в Австрия поне от 2015 г.

14. На 10 април и 29 август 2019 г. Központi Nyomozó Főügyészség (Централна следствена служба към Главна прокуратура, Унгария, наричана по-нататък „KNF“) внася обвинителен акт във Fővárosi Törvényszék (Градски съд Будапеща, Унгария), въз основа на който е образувано съдебно наказателно производство срещу обвиняем № 5 за подкуп по смисъла на параграф 254, алинеи 1 и 2 от унгарския наказателен кодекс.

15. С определение от 8 декември 2020 г. Fővárosi Törvényszék (Градски съд Будапеща), прилагайки принципа *ne bis in idem*, прекратява наказателното производство срещу обвиняем № 5 с мотива, че уличаващите го факти са същите, които са били предмет на разследването на WKStA.

16. Впоследствие, с определение от 15 юни 2021 г. Fővárosi Ítéltábla (Апелативен съд Будапеща-град, Унгария) отменя определението на Fővárosi Törvényszék (Градски съд Будапеща, Унгария). Второинстанционният съд приема, че постановлението на WKStA от 3 ноември 2014 г. за прекратяване на разследването не може да се счита за окончателно решение по смисъла на член 50 от Хартата и на член 54 от КПСШ. В това отношение посоченият съд смята, че документите по делото не позволяват да се определи ясно дали постановлението на WKStA за прекратяване на разследването се основава на достатъчно задълбочена и подробна преценка на доказателствата. Според него няма данни WKStA да е събрала доказателства, с изключение на разпита на двамата заподозрени австрийци, които са били обвинени заедно с обвиняем № 5, нито да е изслушала някое от близо 90-те лица, посочени поименно от KNF в обвинителния акт, за да ги разпита или да им снее показания. Освен това обвиняем № 5 не е бил разпитан като подследствен. Поради това Fővárosi Ítéltábla (Апелативен съд Будапеща-град, Унгария) връща делото на Fővárosi Törvényszék (Градски съд Будапеща) за ново разглеждане.

17. При тези обстоятелства, тъй като има съмнения относно правилното тълкуване на релевантните разпоредби от правото на Съюза, Fővárosi Törvényszék (Градски съд Будапеща) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „(1) Допуска ли принципът *ne bis in idem*, закрепен в член 50 от [Хартата] и в член 54 от [КПСШ], да се образува в една държава членка наказателно производство срещу лице, срещу което в друга държава членка за същото деяние вече е било водено наказателно производство, което е било окончателно приключено с прокурорско постановление за прекратяване на досъдебното производство?
- (2) Обстоятелството, че прокуратурата е издала постановление за прекратяване на наказателното (досъдебно) производство и не е счела за обосновано служебно да възобнови същото, макар до погасяването на наказателното преследване по давност това да е било възможно, съвместимо ли е с принципа *ne bis in idem*, закрепен в член 50 от [Хартата] и в член 54 от [КПСШ], и изключва ли окончателно възможността за образуване на ново наказателно производство в [друга] държава членка срещу същото лице и за същото деяние?
- (3) Съвместимо ли е с принципа *ne bis in idem*, закрепен в член 50 от [Хартата] и в член 54 от [КПСШ], и може ли да се счита за достатъчно подробно и задълбочено досъдебно производство, ако е прекратено по отношение на обвиняем, който не е бил разпитан като подследствен по повод на престъпление, с което са били свързвани неговите съобвиняеми, но е бил обект на следствени действия в качеството си на обвиняем, и прекратяването се основава на следствени данни, предоставени по искане за правно сътрудничество, както и на дадена информация за банкови сметки и на разпит на съобвиняемите като подследствени лица?“.

18. В настоящото производство писмени становища представят KNF, обвиняем № 5, унгарското, австрийското и швейцарското правителство, както и Европейската комисия. Тези страни отговарят писмено и на въпрос, поставен от Съда в рамките на процесуално-организационно действие, с който са запитани какви критерии според тях би трябвало да използва националният съд, за да прецени дали е изпълнено изискването за „задълбочено разследване“ по смисъла на решение от 29 юни 2016 г., *Kossowski*⁴.

19. В настоящото заключение се разглежда само третият преюдициален въпрос, в съответствие с искането на Съда.

IV. Анализ

20. С третия си въпрос запитващата юрисдикция иска да получи разяснения относно компонента „bis“ на принципа *ne bis in idem*, а именно кумулирането на производства.

21. По същество запитващата юрисдикция иска от Съда да установи дали прокурорско постановление за прекратяване на производството срещу обвиняем, който не е бил разпитан в хода на разследването, но спрямо когото са били извършени процесуално-следствени действия и по отношение на когото са били събрани данни чрез сътрудничество с органите на други държави членки, извършено е било проучване на

⁴ C-486/14, EU:C:2016:483 (наричано по-нататък „решение *Kossowski*“).

банкова сметка и разпит на двама съобвиняеми, трябва да се счита за основано на задълбочено разследване и следователно да постави обвиняемия в приложното поле на принципа *ne bis in idem* по смисъла на член 50 от Хартата и на член 54 от КПСШ.

22. Не съм сигурен, че Съдът може и трябва да отговори на така формулиран въпрос. Всъщност запитващата юрисдикция иска от Съда да извърши правна преценка, която *de facto* представлява *прилагане* релевантните разпоредби от правото на Съюза към конкретните обстоятелства по делото. Ролята на Съда в рамките на производството по член 267 ДФЕС обаче не е такава.

23. Ролята на Съда в преюдициалното производство е да предостави на запитващата юрисдикция всички насоки за *тълкуване* на правото на Съюза, които ще ѝ позволят да разреши висящия пред нея спор⁵. Това означава, че в случай като настоящия Съдът трябва да уточни условията, при които е приложим принципът *ne bis in idem*, закрепен в член 50 от Хартата и в член 54 от КПСШ, като по този начин позволи на самата запитваща юрисдикция да прецени дали прокурорско постановление за прекратяване на разследване без предприемане на допълнителни действия може да задейства този принцип⁶.

24. От друга страна, запитващата юрисдикция следва по-специално да тълкува националното право, да разгледа процесуалните документи, съдържащи се в преписката по делото, евентуално да отправи запитване до страните (прокурор и/или обвиняем) относно стойността и значението на конкретните процесуално-следствени действия и въз основа на гореизложеното да приложи релевантните в случая разпоредби (на Съюза и на националното право).

25. С оглед на тези съображения според мен третият въпрос трябва да се преформулира в смисъл, че с него се иска да се установи при какви условия може да се счита, че прокурорско постановление за прекратяване на производството срещу обвиняем се основава на „задълбочено разследване“ по смисъла на практиката на Съда и следователно това лице се ползва от защитата, предоставена от принципа *ne bis in idem* в съответствие с член 50 от Хартата и член 54 от КПСШ.

26. Този въпрос поставя проблем, който наскоро разгледах в заключението си по дело *Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova*⁷. Ето защо в настоящото заключение ще се позовавам на релевантните части от заключението ми по дело *Parchetul*, като същевременно вземам предвид особеностите на делото, което понастоящем е висящо пред запитващата юрисдикция, както и доводите на страните, представили становища в настоящото производство.

A. Условието „bis“, което изисква преценка на делото по същество⁸

27. Член 50 от Хартата не допуска двойно преследване и наказване, когато някой „вече е бил оправдан или осъден [...] с окончателно съдебно решение“. На свой ред член 54 от КПСШ гарантира защита съгласно принципа *ne bis in idem*, на всяко лице, „което е

⁵ В този смисъл решение от 14 юли 2022 г., *Volkswagen* (C-134/20, EU:C:2022:571, т. 33).

⁶ Вж. по аналогия заключение на генерален адвокат Ruiz-Jarabo Colomer по дело *Gözütök и Brügge* (C-187/01 и C-385/01, EU:C:2002:516, т. 36 и 37).

⁷ C-58/22, EU:C:2023:464 (наричано по-нататък „заключението ми по дело *Parchetul*“).

⁸ Настоящият раздел А от това заключение до голяма степен възпроизвежда точки 48, 49 и 59—84 от заключението ми по дело *Parchetul*.

осъдено“. В това отношение практиката на Съда уточнява, че за да може да се приеме, че с наказателноправен акт има окончателно произнасяне по деянието, предмет на второ производство, „е необходимо не само този акт да е станал окончателен, но и да е бил постановен след преценка на делото по същество“⁹.

28. Следователно, за да се определи дали последващото производство води до кумулиране на производства, което е забранено от принципа *ne bis in idem*, следва да се разгледат два аспекта на въпросния акт: единият се отнася до естеството на акта (неговата „окончателност“), а другият — до неговото съдържание (дали той е постановен след „преценка на делото по същество“). В настоящия случай третият преюдициален въпрос се отнася до втория аспект.

29. За да се приложи принципът *ne bis in idem*, е необходимо съдебното решение да е постановено след преценка на делото по същество, като това следва, както посочва Съдът, от самия текст на член 50 от Хартата, тъй като използваните в тази разпоредба понятия за осъдителна и за оправдателна присъда предполагат, че въпросът за наказателната отговорност е разгледан и че е постановено решение по същество¹⁰.

30. Съдът е имал възможност да уточни също така, че решение на съдебните органи на държава членка, с което обвиняемо лице е окончателно оправдано поради непълнота или липса на доказателства, по принцип трябва да се счита за постановено след преценка на делото по същество¹¹.

31. По същия начин бих казал, че е налице преценка по същество в случаите, когато производството е прекратено и обвиненията са отпаднали, тъй като — въпреки че фактическите признаци на престъплението са установени — са налице основания, които освобождават от отговорност предполагаемия извършител (например неизбежна отбрана, крайна необходимост или непреодолима сила) или водят до това, че лицето не е наказателно отговорно (например лицето е малолетно или страда от тежко психическо разстройство)¹².

32. За разлика от това, Съдът е уточнил също така, че актовете, с които дадено лице е оправдано, обвиненията са оттеглени или производството е прекратено единствено на процесуално основание или които във всеки случай не включват преценка за наказателната отговорност на лицето, не могат да се считат за „окончателни“ за целите на прилагане на

⁹ Вж. например решение от 23 март 2023 г., *Dual Prod* (C-412/21, EU:C:2023:234, т. 55 и цитираната съдебна практика).

¹⁰ Вж. в този смисъл решение от 16 декември 2021 г., *AB и др.* (Отмяна на амнистия) (C-203/20, EU:C:2021:1016, т. 56 и 57 и цитираната съдебна практика, наричано по-нататък „решение *AB и др.*“). Трябва да се обърне внимание също така на обстоятелството, че член 4 от Протокол № 7 към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (наричан по-нататък „Протокол № 7“) се отнася до „окончателно оправдаване или осъждане“.

¹¹ Вж. в този смисъл решение от 5 юни 2014 г., *M* (C-398/12, EU:C:2014:1057, т. 28 и 29 и цитираната съдебна практика).

¹² Вж. заключение на генерален адвокат Ruiz-Jarabo Colomer по дело *Van Straaten* (C-150/05, EU:C:2006:381, т. 65).

принципа *ne bis in idem*¹³. Според мен такъв е типичният случай на производства, които са прекратени на основание, например амнистия, имунитет, *abolitio criminis*, или са погасени по давност¹⁴.

33. В този контекст следва да отбележа, че съдебната практика показва, че изискването актът да съдържа преценка на делото по същество — тоест преценка на наказателната отговорност на разследваното лице — не може да бъде проверено на чисто формално основание.

34. Естествено, когато актът за прекратяване на производството се основава изрично на процесуални основания, не е необходимо да се извършва допълнителна проверка: актът по своята същност не може да задейства принципа *ne bis in idem*. Когато обаче актът не се основава на доказателства или се основава на непълни доказателства, е необходима допълнителна стъпка. Всъщност, както е констатирал Съдът в решение *Kossowski*¹⁵, отразено от Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) в решение *Mihalache*¹⁶, реалното произнасяне по съществото на делото задължително предполага задълбочено разследване. Следователно трябва да се установи дали е проведено такова задълбочено разследване.

35. Тези констатации, с които съм напълно съгласен, изискват известно обяснение.

1. Необходимостта да се провери наличието на задълбочено разследване

36. В своята практика Съдът и ЕСПЧ разширяват обхвата на защита на принципа *ne bis in idem* извън сферата на съдебните решения *sensu stricto*. И двете съдилища постановяват, че актовете на други публични органи, участващи в наказателното правораздаване на национално равнище, на които националното право предоставя правомощия за установяване и санкциониране на незаконно поведение, като например прокурорите, също могат да се считат за „окончателни“ решения за целите на принципа *ne bis in idem*. Това е така, въпреки че в този процес не участва съд и че въпросният акт не е под формата на съдебно решение¹⁷.

¹³ Вж. по-специално решения от 15 октомври 2002 г., *Limburgse Vinyl Maatschappij* и др./Комисия (C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P—C-252/99 P и C-254/99 P, EU:C:2002:582, т. 54—69), от 10 март 2005 г., *Miraglia* (C-469/03, EU:C:2005:156, т. 31—34), от 22 декември 2008 г., *Turanský* (C-491/07, EU:C:2008:768, т. 40—45), и АВ и др., точка 61. Вж. също ЕСПЧ, решение от 15 март 2005 г., *Horgiag* с/у Румъния (СЕ:ЕCHR:2005:0315DEC007098201).

¹⁴ Що се отнася до погасените по давност производства, трябва да признаем, че в решение от 28 септември 2006 г., *Gasparini* и др. (C-467/04, EU:C:2006:610, т. 22—33), изглежда, се стига до различен извод. Въпреки това считам, че по този въпрос решение *Gasparini* и др. не може да бъде съгласувано с последващата практика на Съда относно оправдателните присъди на процесуално основание. Действително в производствата, които са прекратени по давност, обикновено не е извършена преценка относно наказателната отговорност на лицето. Освен това във всеки случай тази част от решение *Gasparini* и др. според мен е имплицитно отменена с решение от 8 септември 2015 г., *Taricco* и др. (C-105/14, EU:C:2015:555), в което Съдът разглежда националната правна уредба относно давността като уредба от процесуално естество. Бих добавил, че тази позиция е в съответствие с практиката на ЕСПЧ: вж. например решение от 5 декември 2019 г., *Smoković* с/у Хърватия (СЕ:ЕCHR:2019:1112DEC005784912, § 43—45).

¹⁵ Вж. решение *Kossowski*, точки 48, 53 и 54.

¹⁶ Вж. ЕСПЧ, решение от 8 юли 2019 г., *Mihalache* с/у Румъния (СЕ:ЕCHR:2019:0708JUD005401210, § 97 и 98, наричано по-нататък „решение *Mihalache*“).

¹⁷ Вж. по-специално решения от 11 февруари 2003 г., *Gözütok* и *Brügge* (C-187/01 и C-385/01, EU:C:2003:87, т. 27, 28 и 31), и от 12 май 2021 г., *Bundesrepublik Deutschland* (Червена бюлетина на Интерпол) (C-505/19, EU:C:2021:376, т. 73 и цитираната съдебна практика). Аналогично, ЕСПЧ, решение *Mihalache*, § 94 и 95.

37. Посоченото разширяване представлява значително подобрене на защитата на правата на лицата в рамките на наказателното право и процес. Въпреки това едва ли е необходимо да подчертавам, че постановлението на прокурора за прекратяване на производството по време на фазата на досъдебното разследване не може *ipso facto* да бъде приравнено на оправдателна присъда, постановена от съда след провеждането на надлежен съдебен процес, по време на който пред едноличен съдия (или съдебен състав) са представени доказателства, които са обсъдени от страните и накрая са оценени от съдията (или от съдебния състав).

38. Както е добре известно, наказателноправните системи на държавите членки съдържат различни правни режими, уреждащи, от една страна, условията, при които прокурорите могат или трябва да разследват предполагаеми престъпления, и когато е уместно, да образуват наказателно производство срещу заподозрени извършители, и от друга страна, основанията, на които наказателното производство може да бъде прекратено. Например в редица държави членки причините, свързани с липсата на обществена опасност, на достатъчна тежест на престъплението или на тъжба от страна на жертвата, или свързани с поведението на обвиняемия в миналото или дори с бюджетните ограничения представляват валидно основание за прокурора да прекрати разследването¹⁸.

39. Освен това, независимо дали в наказателноправната система на дадена държава членка наказателното преследване е по принцип задължително или дискреционно, неизбежно е съображенията за целесъобразност, икономичност или съображенията, свързани със съдебната политика (като например текущото натоварване, приоритетите на правоприлагането, финансовите разходи и разходите на труд за разследването), да повлияят на решенията на прокурорите да разследват повече или по-малко активно дадено предполагаемо престъпление, или, обратно, да прекратят производството. Би било само пожелателно да се счита, че всеки прокурор в Европейския съюз решава съдбата на разследванията и производствата, за които отговаря, единствено въз основа на вътрешното си убеждение за вината на предполагаемия извършител и способността си да я докаже пред съда.

40. Струва ми се, че подобни съображения могат да имат още по-голяма тежест, когато прокурорите се сблъскват с транснационални престъпления, които са извършени в две или повече държави членки и/или засягат две или повече държави членки и техните извършители са се възползвали от произтичащите от правото на Съюза права да се движат свободно през националните граници. В такива ситуации е ясно, че някои прокурори могат да бъдат в по-добра позиция от други да проведат успешно разследване, и ако е необходимо, да предявят обвинения срещу евентуалните извършители. Също толкова очевидно е, че реалната координация между няколко прокурори, намиращи се в различни държави членки, всеки от които работи на собствения си език, вероятно на хиляди километри един от друг и евентуално без да знаят за съществуването на паралелни производства, не е нещо, което може да се приеме за даденост — независимо от наличието на специални актове по този въпрос¹⁹.

¹⁸ Вж. например съвещателно мнение на съдия Pinto de Albuquerque по дело Mihalache, § 10 и сл.

¹⁹ Вж. по-конкретно член 57 от КПСШ, който предвижда по-специално, че „[к]огато едно лице е осъдено за престъпление в една договаряща страна и компетентните органи на тази договаряща страна имат основание да считат, че обвинението се отнася за същите деяния като тези, за които има окончателна присъда в друга договаряща страна, ако сметат за необходимо, тези органи изискват съответните сведения от компетентните органи на договарящата страна, на чиято територия е произнесена присъдата“. Вж. още Рамково решение 2009/948/ПВР на Съвета от 30 ноември 2009 година относно предотвратяване и уреждане на спорове за упражняване на компетентност при наказателни производства (ОВ L 328, 2009 г., стр. 42).

41. Ето защо в една система, основана на взаимно доверие, която действа в трансграничен план, според мен е абсолютно необходимо принципът *ne bis in idem* да се прилага само ако постановлението на прокурора за прекратяване на производството се основава на преценка на делото по същество, която е резултат от задълбочено разследване и задълбочена оценка на достатъчно изчерпателен доказателствен материал.

42. Всъщност, когато наказателната отговорност на разследваното лице е изключена въз основа на непълни и фрагментарни доказателства, може спокойно да се приеме, че постановлението на прокурора се основава преди всичко на съображения за съдебна целесъобразност, икономия или политика.

43. Естествено фактът, че прокурорът е извършил задълбочена оценка на достатъчно изчерпателен доказателствен материал, не означава, че при вземането на решение за прекратяване на производството непременно трябва да бъдат разсеяни всички съмнения относно наказателната отговорност на разследваното лице. Всъщност може да се наложи прокурорът да извлече необходимите последици от факта, че независимо от личното му мнение относно вината на съответното лице, в рамките на подробното разследване не са събрани доказателства, които биха могли да обосноват осъдителна присъда.

44. И все пак, ако разследването е било достатъчно изчерпателно и щателно, постановлението за прекратяване на производството може *de facto* да се приравни на оправдателна присъда. Както бе посочено в точка 30 по-горе, Съдът е приел, че актовете, основани на непълнота или липса на доказателства, трябва да се считат по принцип за основани на преценка на делото по същество. По мое мнение това е логично следствие по-специално от принципа на презумпцията за невинност²⁰.

45. Горните съображения пораждаат следния въпрос: как трябва да се определи дали постановление като разглежданото по делото се основава на задълбочено разследване?

2. Разглеждане на постановлението за прекратяване на производството

46. Дали постановлението на прокурора за прекратяване на производството се основава на задълбочено разследване следва да се определи предимно въз основа на мотивите, съдържащи се в самия текст на постановлението²¹ (при необходимост разгледани във връзка с посочените и/или приложените към него документи²²). Всъщност именно в този документ се обясняват основанията за прекратяване на производството и доказателствата, на които се прави позоваване за тази цел.

47. Например, както Съдът приема в решение *Kossowski*, обстоятелството, че в конкретен случай не са разпитани пострадалият и евентуалният свидетел, сочи, че не е проведено задълбочено разследване²³. В замяна на това, както ЕСПЧ посочва в решение *Mihalache*, когато наказателното разследване е започнало след повдигане на обвинение срещу въпросното лице и след като жертвата е разпитана, доказателствата са събрани и

²⁰ Този принцип е закрепен по-специално в член 48, параграф 1 от Хартата.

²¹ Вж. в този смисъл решение *Kossowski*, точка 52.

²² Вж. по-подробно заключението ми по дело GR и др. (C-726/21, EU:C:2023:240, т. 35—53).

²³ Решение *Kossowski*, точка 53.

разгледани от компетентния орган и въз основа на тях е взето мотивирано решение, са налице елементи, които могат да доведат до заключението, че е имало произнасяне по съществуващото на делото²⁴.

48. Следователно трябва да се направи оценка на всеки отделен случай, най-вече с оглед на действителното съдържание на акта за прекратяване на производството²⁵. Ако в този акт има нещо неясно, нищо не пречи на органите на втората държава членка да използват инструментите за сътрудничество, установени в рамките на правната система на Съюза²⁶, за да потърсят необходимите разяснения от органите на първата държава членка²⁷.

49. Въпреки това от съображения за правна сигурност и предвидимост е от решаващо значение основните елементи, които позволяват да се разберат основанията за постановяване на акт за прекратяване на производството, да бъдат включени в основния текст на акта (в зависимост от случая допълнен от посочените и/или приложените към него документи). Всъщност предполагаемият извършител трябва да може да провери дали в светлината на релевантното право на Съюза и на съответното вътрешно право въпросният акт може да доведе до прилагането на принципа *ne bis in idem*²⁸. Така последващият обмен на информация може да бъде полезен за изясняване на обхвата и значението на акта или за допълване на мотивите му, но не може да промени из основи неговото съдържание.

50. На този етап може да е полезно да се подчертае един важен момент. Горепосоченият анализ не може да се тълкува в смисъл, че позволява на наказателните органи, действащи в рамките на второто производство, по същество да осъществяват контрол за правилността на актовете, постановени в рамките на първото производство. Това би било в противоречие с принципа на взаимното доверие — принцип, който е в основата на правилата на Съюза в областта на свободата, сигурността и правосъдието, и би направило принципа *ne bis in idem* до голяма степен неефективен²⁹.

51. Органите, действащи в рамките на второто производство, имат право да проверяват само мотивите (материалноправни и/или процесуални), поради които първият прокурор е решил да прекрати производството. За тази цел тези органи следва да имат право да проверят дали прокурорът е направил това след преглед на изчерпателен доказателствен материал и без да пропусне да събере допълнителни доказателства, които може да са били от особено значение за преценката, тъй като счита това за невъзможно, прекалено трудно или просто безполезно.

52. В останалата част констатациите, направени в постановлението за прекратяване на производството, постановено от първия прокурор (например относно доказателствената стойност на анализирания доказателства), следва да се приемат за чиста монета. Органите, действащи в рамките на второто производство, нямат право да извършват нова оценка на доказателствата, които вече са били разгледани от първия прокурор³⁰.

²⁴ Решение Mihalache, § 98.

²⁵ Пак там, § 97.

²⁶ Например член 57 от КПСШ и Рамково решение 2009/948 (вж. бележка под линия 18 по-горе).

²⁷ Вж. по аналогия решение от 16 ноември 2010 г., Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, т. 48)

²⁸ Вж. заключението на генерален адвокат Vobek по дело bpost (C-117/20, EU:C:2021:680, т. 119).

²⁹ Вж. по подобен начин заключението на генерален адвокат Bot по дело Kossowski (C-486/14, EU:C:2015:812, т. 75 и 76).

³⁰ Вж. в този смисъл решение от 5 юни 2014 г., M (C-398/12, EU:C:2014:1057, т. 30).

Взаимното доверие във функционирането на наказателноправните системи на държавите членки изисква националните наказателни органи да зачитат констатациите, направени от други национални органи, независимо от присъдата, до която е достигнато³¹.

53. Във връзка с това може би ще бъде полезно да се направи едно допълнително уточнение. Необходимостта да се провери дали постановлението за прекратяване на производството е постановено след преценка на делото по същество въз основа на задълбочено разследване е изискване, което съвсем ясно се отнася до „редовите“ постановления за прекратяване на производството. Става дума за постановленията, с които производството се прекратява и разследваното лице — образно казано — „излиза на свобода“.

54. Всъщност в правото на всички държави членки съществуват редица алтернативни механизми за решаване на спорове, които могат да доведат до прекратяване на наказателното производство в замяна на това предполагаемият извършител да приеме налагането на (по-)леко административно наказание или алтернативна наказателна мярка. От само себе си се разбира, че за целите на принципа *ne bis in idem* този вид актове за прекратяване на производството обикновено следва да се считат за равностойни на осъдителни присъди. Това е така, независимо дали включват формално установяване на отговорността на предполагаемия извършител. Тъй като съдебната практика по този въпрос е относително ясна, според мен не е необходимо да се задълбочаваме в това отношение³².

Б. Обосновка и цел на принципа *ne bis in idem*³³

55. Струва ми се, че гореизложеното тълкуване на принципа *ne bis in idem* в най-голяма степен съответства на неговата обосновка и цел. В това отношение припомням, че този принцип е много стара правна конструкция, следи от която се откриват по-специално в Кодекса на Хамурапи, съчиненията на Демостен, Дигестите на Юстиниан, както и в многобройни средновековни канонични закони³⁴. В (сегашния) Европейски съюз — дори и при липсата на разпоредба в този смисъл — принципът е възприет още в средата на 60-те години на миналия век и се счита за свързана с идеята за естественото правосъдие³⁵.

56. Изглежда, че докато точното значение и обхватът на принципа *ne bis in idem* са се променили донякъде през вековете, разбирането за неговата двойна обосновка е останало относително постоянно: справедливост и правна сигурност³⁶.

³¹ Вж., наред с другото, решение от 28 октомври 2022 г., Generalstaatsanwaltschaft München (Екстрадиция и *ne bis in idem*) (C-435/22 PPU, EU:C:2022:852, т. 92 и 93 и цитираната съдебна практика). Вж. също заключението на генерален адвокат Ruiz-Jarabo Colomer по дело van Straaten (C-150/05, EU:C:2006:381, т. 52 и 63).

³² Вж. по-специално решение от 11 февруари 2003 г., Gözütok и Brügge (C-187/01 и C-385/01, EU:C:2003:87). Вж. и заключението на генерален адвокат Ruiz-Jarabo Colomer по дело Gözütok и Brügge (EU:C:2002:516, т. 83, 88, 89, 97 и 106), както и съвещателното мнение на съдия Вошпjak, към което се присъединява съдия Serghides, по дело Mihalache.

³³ В настоящия раздел Б от заключението до голяма степен са възпроизведени точки 108—118 от заключението ми по дело Parchetul.

³⁴ Coffey, G. A. History of the Common Law Double Jeopardy Principle: from Classical Antiquity to Modern Era. — Athens Journal of Law, vol. 8, issue 3, July 2022, 253—278.

³⁵ Вж. решение от 5 май 1966 г., Gutmann/Комисия (18/65 и 35/65, EU:C:1966:24), и становището на генерален адвокат Jääskinen по дело Spasic (C-129/14 PPU, EU:C:2014:739, т. 43) с допълнителни препратки към ранната съдебна практика.

³⁶ Вж. Coffey, G., цитирано в бележка под линия 34 по-горе. Подобно е и заключението на генерален адвокат Ruiz-Jarabo Colomer по дело Gözütok и Brügge (C-187/01 и C-385/01, EU:C:2002:516, т. 49).

57. От една страна, по принцип се счита за несправедливо и своеволно държавата „с всички свои ресурси и правомощия да прави многократни опити да осъди дадено лице за предполагаемо престъпление, като по този начин го подлага на неудобство, разходи и изпитания и го принуждава да живее в постоянно състояние на тревога и несигурност“³⁷. Така принципът *ne bis in idem* има за цел, на първо място, да предотврати „застрашаването“ на дадено лице повече от веднъж³⁸.

58. От друга страна, принципът *ne bis in idem* е неразривно свързан и с принципа на *res judicata*: идеята, че за да се гарантират както стабилността на правото и правоотношенията, така и доброто правораздаване, влезлите в сила съдебни решения не трябва повече да бъдат поставяни под въпрос³⁹.

59. В правната система на Съюза защитата на принципа *ne bis in idem* намира трето основание: осигуряване на свободното движение на хора в рамките на пространството на свобода, сигурност и правосъдие. Във връзка с член 54 от КПСШ Съдът подчертава, че лице, по отношение на което производството вече е окончателно приключило, трябва да може да се движи свободно, без да се опасява от ново наказателно преследване в друга държава членка за същите деяния⁴⁰.

60. Следователно тези цели не подкрепят прекалено стеснително тълкуване на принципа *ne bis in idem*. Същевременно обаче едно прекалено широко прилагане на принципа би било в противоречие с други обществени интереси, които заслужават защита.

61. Имам предвид по-специално общия интерес на обществото да се преследват ефективно извършителите на престъпления⁴¹ и специфичния интерес на жертвите на престъпления не само да получат обезщетение от извършителите, но и да се уверят, че „справедливостта е възтържествувала“⁴². В крайна сметка самото наименование „Пространство на свобода, сигурност и правосъдие“ предполага, че свободата не може да бъде за сметка на сигурността и правосъдието. Последното понятие очевидно трябва да се разбира като справедливост за всички лица: предполагаемите извършители, но и предполагаемите жертви. Ето защо съгласно член 3, параграф 2 ДЕС в рамките на това пространство свободното движение на хора трябва да бъде гарантирано наред с подходящи мерки по отношение по-специално на предотвратяването и борбата с престъпността⁴³.

62. В това отношение не може да се пренебрегне фактът, че един повърхностен подход към прилагането на принципа *ne bis in idem* може да доведе до някои злоупотреби и манипулации от страна на извършителите на престъпления, които биха могли да прибегнат — както правилно отбелязва унгарското правителство — до избор на най-благоприятна юрисдикция (*forum shopping*), за да са сигурни, че действията им ще

³⁷ Както е посочено от Supreme Court of the United States (Върховен съд на САЩ) по дело *Green v. United States* (1957) 355 US 184 at 187. Вж. също заключението на генерален адвокат Bot по дело *Kossowski* (C-486/14, EU:C:2015:812, т. 36).

³⁸ В това отношение вж. заключението на генерален адвокат Sharpston по дело *M* (C-398/12, EU:C:2014:65, т. 48).

³⁹ Що се отнася до понятието „*res judicata*“, вж., наред с много други, решение от 30 септември 2003 г., *Köbler* (C-224/01, EU:C:2003:513, т. 38). Относно връзката между двете понятия вж. решение от 22 март 2022 г., *Nordzucker* и др. (C-151/20, EU:C:2022:203, т. 62 и цитираната съдебна практика).

⁴⁰ Вж. решение от 12 май 2021 г., *Bundesrepublik Deutschland* (Червена бюлетина на Интерпол) (C-505/19, EU:C:2021:376, т. 79 и цитираната съдебна практика).

⁴¹ Вж. в този смисъл решения от 29 април 2021 г., *X* (Европейска заповед за арест — *Ne bis in idem*) (C-665/20 PPU, EU:C:2021:339, т. 97), и АВ и др., точка 58.

⁴² Вж. заключението на генерален адвокат Bot по дело *Kossowski* (C-486/14, EU:C:2015:812, т. 80), и заключението на генерален адвокат Bobek по дело *BV* (C-129/19, EU:C:2020:375, т. 113).

⁴³ Вж. в това отношение решение от 10 март 2005 г., *Miraglia* (C-469/03, EU:C:2005:156, т. 34).

останат ненаказани. Действително, когато престъпленията се разследват от няколко прокурори едновременно, съществува реален риск прокуратурата, която е в най-лоша позиция (или с най-нисък брой служители или която работи в условия на свръхнатовареност), де факто да попречи на провеждането на сериозно разследване на това престъпление, тъй като постановлението за прекратяване на производството от тази прокуратура може да изпревари действията на всяка друга прокуратура.

63. Освен това и от тази страна на монетата има интерес, свързан с Европейския съюз, който заслужава сериозно внимание: взаимното доверие. От постоянната съдебна практика следва, че взаимното доверие може да бъде поддържано и укрепвано само ако органите на дадена държава членка могат да се уверят, че в друга държава членка е извършена надлежна преценка на наказателната отговорност на заподозрян извършител на престъпление⁴⁴. При липсата на такава преценка просто няма основание за функционирането на взаимното доверие. Как би могъл национален съд да се позове или да приеме преценката на друг съд относно отговорността на дадено лице, когато тази преценка всъщност не е извършена задълбочено?

64. Ето защо е изключително важно при тълкуването на член 50 от Хартата и на член 54 от КПСШ да се намери справедлив баланс между тези интереси. По-специално, ефективната защита на индивидуалните права следва да бъде съчетана с легитимния интерес на държавите членки да не допускат безнаказаност на престъпниците⁴⁵. Това е основната идея, която ме ръководи в настоящото заключение (както и в предходните ми заключения), когато, след като прегледах и анализирах съдебната практика, се опитах да предложа на Съда това, което според мен е един „балансиран“ подход към тълкуването на принципа *ne bis in idem*.

65. По-специално, не виждам как лице, чиято отговорност за предполагаемо престъпление е била разгледана в първото производство само на етапа на разследването и въз основа на недостатъчен и фрагментарен доказателствен материал, би могло основателно да твърди, че последващото производство, в което участието му е било разгледано въз основа на солиден и изчерпателен доказателствен материал, би го изложило на риска да бъде двойно санкционирано и/или би противоречало на принципа *res judicata*.

V. Настоящият случай

66. Както подчертах в точки 23 и 24 от настоящото заключение, по принцип запитващата юрисдикция следва да прецени дали разгледаните по-горе условия са изпълнени във висящото пред нея дело. Все пак, за да подпомогна в най-голяма степен тази юрисдикция, по-долу ще изложа няколко кратки съображения относно евентуалното прилагане на принципа *ne bis in idem* в спора по главното производство.

67. По-конкретно, ключовият аспект, повдигнат с третия преюдициален въпрос, е дали посочените като извършени действия по разследване (събиране на сведения чрез сътрудничество с органите на други държави членки, разглеждане на банкова сметка и

⁴⁴ Вж. решение от 12 май 2021 г., *Bundesrepublik Deutschland* (Червена бюлетина на Интерпол) (C-505/19, EU:C:2021:376, т. 81 и цитираната съдебна практика).

⁴⁵ Подобно е положението и със заключенията на генерален адвокат Bobek по дело *Bundesrepublik Deutschland* (Червена бюлетина на Интерпол) (C-505/19, EU:C:2020:939, т. 93) и по дело *bpost* (C-117/20, EU:C:2021:680, т. 121).

разпит на двама съобвиняеми) и като неизвършени действия (разпит на въпросното лице) показват, че австрийският прокурор действително е провел достатъчно задълбочено разследване.

68. Много се съмнявам обаче, че Съдът може да отговори утвърдително или отрицателно на този въпрос. Всъщност само списъкът на извършените или неизвършени процесуално-следствени действия не ни говори много (ако изобщо ни казва нещо) относно задълбочеността и пълнотата на извършеното от въпросния прокурор разследване. По-специално Съдът не е запознат със i) сложността на релевантните факти, ii) какво доказват събраните доказателства, и iii) какви допълнителни доказателства е можело да бъдат събрани.

69. Както посочих в точка 48 по-горе, във всеки отделен случай трябва се прецени дали разследването е било подробно, като преценката зависи от всички релевантни обстоятелства. Не съществува контролен списък на евентуалните процесуално-следствени действия, който в зависимост от отнетите и неотнетите квадратчета да указва на органите дали дадено разследване е проведено по задоволителен начин. Не само правните режими на държавите членки в това отношение се различават, както посочих по-горе, но и, което е най-важно, всеки отделен случай е различен.

70. Някои случаи може да изискват множество действия по разследване, а други по-малко. В някои случаи доказателственият материал може да не позволява да се направи обоснован извод, въпреки че се състои от множество отделни доказателства, докато в други случаи събирането на малко на брой, но ключови доказателства, би могло да е достатъчно, за да се постигне достатъчна яснота по отношение на наказателната отговорност на обвиняемия.

71. Освен това щателният характер на дадено разследване се определя не само от *броя* на извършените процесуално-следствени действия, но и — както подчертава унгарското правителство — от внимателния преглед на резултатите от това разследване.

72. Ето защо призовавам Съда да остави окончателната преценка по тези въпроси на запитващата юрисдикция. След това уточнение ще добавя само две заключителни бележки.

73. Първо, напълно възможно е разнообразието и естеството на извършените от австрийския прокурор действия по разследване да се възприемат като показател, че — както твърди австрийското правителство — прокурорът действително е провел задълбочено разследване. От друга страна обаче, категорично не споделям становището на това правителство, че разследването следва да се счита за недостатъчно и съответно неспособно да задейства принципа *ne bis in idem* само при много крайни или особени обстоятелства. Според мен в това отношение не може да има презумпция. Публично достъпните данни сочат, че значителен брой наказателни разследвания в държавите членки, които са приключени поради непълнота или липса на доказателства, са мотивирани и от съображения за съдебна целесъобразност, икономия или политика.

74. Освен това разбирам, че австрийският прокурор е решил да не продължи разследването и да не образува производство по-специално с мотива, че разследването на престъпленията, в които е заподозрян обвиняем № 5, е погасено по давност в Австрия. Както обясних по-горе в точка 32 от настоящото заключение, актовете, с които се слага край на производство поради изтекла давност, по принцип не предполагат преценка на

наказателната отговорност на лицето и трябва да се разглеждат като негодни по своята същност да задействат принципа *ne bis in idem*. Според мен това е обстоятелство, което запитващата юрисдикция може би трябва да вземе предвид.

75. Второ, споделям становището на швейцарското правителство, че само по себе си обстоятелството, че не е имало възможност обвиняемият да бъде разпитан, не означава, че не е проведено достатъчно подробно разследване. Не виждам причина разпитът на обвиняемия да се разглежда като условие *sine qua non*, за да може дадено разследване да се счита за достатъчно подробно и задълбочено.

76. В този смисъл, освен ако унгарските органи не разполагат с конкретни данни, които да позволят да се счита с достатъчна вероятност, че от разпита могат да се получат сведения от съществено значение за преценката на наказателната отговорност на обвиняемия — имам предвид сведения, които, ако бъдат взети предвид, евентуално биха могли да наклонят везните в полза на наказателно преследване на това лице — сама по себе си невъзможността за провеждането на подобен разпит не може да се счита за достатъчно основание разследването да се смята за непълно. В това отношение държа да подчертая, че доколкото съответното наказателно производство е на етапа на разследването, стандартът, който трябва да се прилага при преценката на хипотезата „какво би станало, ако“, не може да бъде пълната или почти пълната сигурност, а следва да бъде претеглянето на вероятностите.

77. От друга страна обаче е безспорно, че няма пречка прокурорът да вземе предвид обстоятелството, че обвиняемият може умишлено да е избегнал възможността да бъде разпитан, например като не е бил на разположение на полицейските органи.

78. С оглед на изложените по-горе съображения считам, че понятието „задълбочено разследване“ по смисъла на практиката на Съда във връзка с принципа *ne bis in idem* трябва да се разбира като разследване, в рамките на което прокурорът е издал постановление за прекратяване на производството след задълбочена оценка на достатъчно изчерпателни доказателства. За да установят дали случаят е такъв, органите на втората държава членка следва по-специално да проверят i) дали постановлението за прекратяване на производството до голяма степен се основава на съображения за съдебна целесъобразност, икономия или политика и ii) дали прокурорът на първата държава членка е пропуснал да събере — тъй като го счита за невъзможно, прекалено трудно или просто безполезно — допълнителни доказателства, които може да са били от особено значение за преценката на наказателната отговорност на обвиняемия.

V. Заключение

79. В заключение предлагам на Съда да отговори на третия преюдициален въпрос, поставен от Fővárosi Törvényszék (Градски съд Будапеща, Унгария), по следния начин:

„Член 50 от Хартата на основните права на Европейския съюз и член 54 от Конвенцията за прилагане на Споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година между правителствата на държавите от Икономическия съюз Бенелюкс, Федерална република Германия и Френската република за постепенното премахване на контрола по техните общи граници трябва да се тълкуват в смисъл, че постановлението на прокурор за прекратяване на производството срещу обвиняем се основава на „задълбочено разследване“ и следователно

обвиняемият се ползва от защитата на принципа *ne bis in idem*, когато прокурорът е издал това постановление след извършване на задълбочена преценка на достатъчно изчерпателни доказателства. За да установят дали случаят е такъв, органите на втората държава членка следва по-специално да проверят i) дали постановлението за прекратяване на производството до голяма степен се основава на съображения за съдебна целесъобразност, икономия или политика и ii) дали прокурорът на първата държава членка е пропуснал да събере допълнителни доказателства, които може да са били от особено значение за преценката на наказателната отговорност на обвиняемия, тъй като счита това за невъзможно, прекалено трудно или просто безполезно“.